

Muistio MMM:n elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1368/2011) muuttamisesta (188/2016) (22.3.2016)

TIIVISTELMÄ:

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta muutetaan. Alkutuotannon toimijan kirjanpidon säilytysaikaa lyhennetään kolmeen vuoteen silloin, kun muu lainsäädäntö sen mahdollistaa. Lisäksi liitteen 3 lukuun 3 lisätään hirvieläimet. Kyseisessä luvussa säädetään vaatimuksista, kun luonnonvaraista riistaa luovutetaan suoraan kuluttajalle tai toimitetaan paikalliseen vähittäismyyntiin alkutuotannon tuotteena eli nylkemättömänä tai kynimättömänä.

TAUSTA:

Tämä asetuksen muutos liittyy valtioneuvoston eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista annetun asetuksen (1258/2011, ns. vähäriskinen asetus) muutokseen (164/2016). Vähittäismyyntiin saa toimittaa luonnonvaraisia hirvieläimiä, enintään 10 hirveä, 30 peuraa tai 50 metsäkaurista vuodessa metsästäjää tai metsästysseuraa kohden, 15.3.2016 alkaen. Vähäriskisen asetuksen muutoksen vuoksi myös maa- ja metsätalousministeriön elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annettua asetusta (1368/2011, ns. alkutuotantoasetus) muutetaan (188/2016) liitteen 3 luvun 3 osalta. Lisäksi samalla hallinnollisen taakan keventämiseksi alkutuotannon toimijan yleisen elintarvikehygieni-asetuksen (EY) N:o 852/2004 liitteen I A osan III kohdan 8 ja 9 mukaisen kirjanpidon säilytysaikaa lyhennetään kolmeen vuoteen 8 a ja b alakohtia lukuun ottamatta.

LAINSÄÄDÄNTÖ:

EU-lainsäädäntö:

Asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 e kohdan mukaan metsästäjät voivat toimittaa luonnonvaraista riistaa tai luonnonvaraisen riistan lihaa pieninä määrinä suoraan kuluttajalle tai paikalliseen vähittäismyyntiin, josta tuotteet luovutetaan kuluttajalle, ilman lihantarkastusta. Asetuksen (EY) N:o 852/2004 1 artiklan 2 c kohdan ja asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 3 c kohdan mukaan tuottaja voi toimittaa alkutuotannon tuotteita pieninä määrinä suoraan kuluttajalle tai paikalliseen vähittäismyyntiin, josta tuotteet luovutetaan kuluttajalle. Asetuksen (EY) N:o 852/2004 1 artiklan 3 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 853/2004 1 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltion on annettava toiminnasta kansallisia sääntöjä.

Asetuksen (EY) N:o 852/2004 (yleinen elintarvikehygieni-asetus) liitteen I osan A kohdassa III säädetään alkutuotannon toimijan kirjanpito vaatimuksista. Kohtien 8 ja 9 mukaan alkutuotannon toimijan on pidettävä kirjaa esimerkiksi seuraavista seikoista: eläimelle syötetyn rehun luonne ja alkuperä (kohta 8 a), eläinlääkkeet tai muut eläimille annetut hoidot ja hoidon päivämäärät ja varoajat (kohta 8 b), kasvinsuojeluaineiden ja biosidien käyttö, sellaisten tautien ja tuhoeläinten esiintyvyys, jotka voivat vaikuttaa tuotteiden turvallisuuteen ja näytteiden analyysitulokset.

Lisäksi elintarvikkeiden alkutuotantoa harjoittavaa toimijaa koskevassa lainsäädännössä on erityissäännöksiä kirjanpidon säilytysajalle seuraavasti: Tuotantoeläinten suojelusta annetun neuvoston direktiivin 98/58/EY mukaan eläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta pidettävää kirjanpitoa on säilytettävä vähintään 3 vuotta ja kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 51/414/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 mukaan kasvinsuojeluaineiden käytöstä pidettävää kirjanpitoa on säilytettävä vähintään 3 vuotta.

Kansallinen lainsäädäntö:

Valtioneuvoston eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista annetun asetuksen (1258/2011) mukaan metsästäjä tai metsästysseura saa toimittaa paikalliseen vähittäismyyntiin enintään 1 000 luonnonvaraista jänistä tai kania vuodessa, enintään 3 000 luonnonvaraista lintua vuodessa sekä luonnonvaraisia hirvieläimiä enintään 10 hirveä, 30 peuraa tai 50 metsäkaurista vuodessa. Luonnonvaraisten hirvieläinten toimittamisen osalta muutos on voimassa 15.3.2016 alkaen.

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvikkeiden alkutuotannon elintarvikehygieniasta annetun asetuksen (1368/2011) liitteen 3 luvussa 3 säädetään vaatimuksista, kun luonnonvaraista riistaa luovutetaan suoraan kuluttajalle tai toimitetaan paikalliseen vähittäismyyntiin alkutuotannon tuotteena eli nylkemättömänä tai kynimättömänä. Nyt lukua 3 muutetaan ja siihen lisätään hirvieläimet.

Alkutuotantoasetuksen (1368/2011) 5 §:ssä säädetään alkutuotannon toimijan kirjanpitoon sisältyvistä tiedoista ja kirjanpidon säilytysajoista. Alkutuotantoasetuksen mukaan toimijan on pidettävä kirjaa yleisen elintarvikehygieni-asetuksen (EY) N:o 852/2004 liitteen I osan A kohdan III kohtien 8 ja 9 mukaisista asioista vähintään viisi vuotta.

Elintarvikkeiden alkutuotantoa harjoittavaa toimijaa koskevassa lainsäädännössä on erityissäännöksiä kirjanpidon säilytysajalle seuraavasti: Eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain 238/2010 mukaan pitopaikan eläimistä pidettävää kirjanpitoa on säilytettävä 3 kalenterivuotta, tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävästä kirjanpidosta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 21/14 mukaan eläinten lääkityksestä pidettävää kirjanpitoa on säilytettävä vähintään 5 vuotta ja rehualan toiminnanharjoittamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 548/2012 mukaan eläinten ruokintaan käytetystä rehusta pidettävää kirjanpitoa on säilytettävä vähintään 5 vuotta.

Alkutuotantoasetuksen 5 §:ssä alkutuotannon toimijan yleisen elintarvikehygieni-asetuksen (EY) N:o 852/2004 liitteen I A osan III kohdan 8 ja 9 mukaisen kirjanpidon säilytysaikaa lyhennetään kolmeen vuoteen 8 a ja b alakohtia lukuun ottamatta.

TAVOITTEET ja VAIKUTUKSET:

Asetuksen muutos liittyy ns. vähäriskisen asetuksen (1258/2011) muutokseen (164/2016), jolla helpotetaan lähiruuan saatavuutta ja toimijoille asetettuja vaatimuksia. Aiemmin vähittäismyyntiin sai toimittaa alkutuotannon tuotteena eli nylkemättömänä tai kynimättömänä vain luonnonvaraista pienriistaa kuten jäniksiä, kaneja ja lintuja, mutta nyt tämä mahdollisuus laajennetaan myös luonnonvaraisiin hirvieläimiin. On tarpeen säätää alkutuotantoa koskevista hygieniavaatimuksista, kun luonnonvaraisia hirvieläimiä toimitetaan vähittäismyyntiin nylkemättömänä. Asetuksen muutoksesta on hyvä tiedottaa, ohjeistaa ja kouluttaa.

Asetuksen muutos liittyy myös hallinnollisen taakan keventämiseen. Alkutuotannon toimijan kirjanpidon säilytysaikaa lyhennetään kolmeen vuoteen silloin, kun muu lainsäädäntö sen mahdollistaa. Tavoite on selventää kirjanpidon säilytysaikaa koskevaa vaatimusta hygieniavaatimusten noudattamisen yleistä valvontaa ja täydentävien ehtojen valvontaa varten. Kolmen vuoden säilytysaikaa yleisen elintarvikehygieni-asetuksen liitteen I osan A kohdan III alakohdissa 8 ja 9 mainituille tiedoille voidaan yleensä pitää riittävänä, 8 a ja b alakohtia lukuun ottamatta.

VALMISTELU:

Asetusmuutosta valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä, yhteistyössä Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran kanssa. Lisäksi siitä keskusteltiin sidosryhmien kanssa. Asetusluonnos oli lausunnoilla 24.11.2015-8.1.2016 yhdessä muiden asiaan liittyvien asetuseräluonnosten kanssa, ja lausuntoja saatiin asetuseräluonnoksista yhteensä 23 seuraavilta tahoilta: Terveystieteiden tutkimuskeskus, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Suomen Metsästäjäliitto ry, ympäristöministeriö, Suomen Siipikarjaliitto ry, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Elintarviketeollisuusliitto ETL, Suomen Eläinlääkäriliitto, Luomuliitto ry, Suomen Mehiläishoitajien Liitto, Suomen Yrittäjät, Pro Luomu ry, Kuntaliitto, Maataloustuottajain keskusjärjestö MTK ry, Espoon kaupunki, Lihakeskusliitto ry, Kauppapuutarjaliitto ry, Luonnonvarakeskus LUKE, Päivittäistavara- ja elintarviketuotevalmistajien liitto PTY ry, Suomen kani- ja jyrsijäliitto SKJL, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys EHY ry, Suomen riistakeskus. Lausunnot pyrittiin huomioimaan mahdollisuuksien mukaan

Asetuseräluonnos notifioitiin 12.11.2015 Euroopan komissiolle ja muille jäsenvaltioille komission ns. TRIS-järjestelmän kautta numerolla 2015/629/FIN <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/fi/search/?trisaction=search.results>. Siitä ei saatu huomautuksia tai lausuntoja komissiolta tai muilta jäsenvaltioilta, joten notifiointikäsitteily päättyi 15.2.2016 eikä asetuserän antamiselle siten ole estettä.

VOIMAANTULO:

Asetuserän muutos tulee voimaan 22.3.2016 alkaen.

MUUTOKSET:

Luonnonvaraiset hirvieläimet:

Alkutuotantoasetuserän liitteen 3 ("Vaatimukset luovutettaessa tai toimitettaessa alkutuotannon tuotteita vähäriskisistä toiminnoista annetun asetuserän 2 ja 3 §:n mukaisesti") lukuun 3 ("Luonnonvarainen riista") lisätään hirvieläimet. Kun luonnonvaraisia hirvieläimiä toimitetaan vähittäismyyntiin vähäriskisen asetuserän 3 §:n 2 kohdan mukaisesti, alkutuotantoon ja vähittäismyyntiin toimittamiseen sovelletaan alkutuotantoasetuserän luonnonvaraista riistaa koskevia pykäliä ja liitteen 2 ("Toimialakohtaiset vaatimukset alkutuotannolle") luvun 2.2. ("Luonnonvarainen riista, joka toimitetaan vähäriskisistä toiminnoista annetun asetuserän 4 §:n kohtien 4, 5 ja 6 mukaiseen ilmoitusvelvolliseen elintarviketuoneistoon") vaatimuksia. Toimintaan ei sovelleta eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetusta (EY) N:o 853/2004. Pyydytyt hirvieläimet voidaan suolistaa jo pyyntipaikalla. Niitä ei nyljetä. Ne on kuljetettava hygieenisesti. Niiden jäädytys on aloitettava kohtuullisen ajan kuluttua pyynnistä, mutta aktiivinen jäädytys ei ole välttämätöntä, jos ilmasto-olosuhteet sen sallivat. Pyydytyistä hirvieläimistä on pidettävä kirjaa: riistaeläimen laji ja määrä, pyyntiajankohta ja -paikka. Lisäksi vähittäismyyntiin toimitettavista hirvieläimistä on toimitettava vastaanottajalle seuraavat tiedot: riistaeläimen laji ja määrä, pyyntiajankohta ja -paikka, toimituspäivämäärä, metsästäjän tai metsästysseuran ja vastaanottajan nimi ja yhteystiedot.

Alkutuotannon kirjanpito:

Lisäksi alkutuotantoasetuserän 5 §:n ("Kirjanpito") 3 momentti muutetaan. Alkutuotannon toimijan on säilytettävä yleisen elintarviketuoneistuksen (EY) N:o 852/2004 liitteen I A osan III kohdan 8 ja 9 mukaista kirjanpitoa vähintään kolme vuotta, mutta kohdan 8 alakohtien a ja b mukaista kirjanpitoa on säilytettävä edelleen viisi vuotta. Esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden ja biosidien osalta kirjanpidon

säilytysaika on jatkossa kolme vuotta. Sen sijaan eläinlääkkeiden ja rehujen osalta kirjanpidon säilytysaika pysyy ennallaan viidessä vuodessa, sillä erityislainsäädäntöä on noudatettava. Erityislainsäädännön muuttuessa muutetaan jatkossa tarvittaessa myös alkutuotantoasetusta. Alkutuotantoasetuksen mukaista muuta kirjanpitoa on säilytettävä vähintään yksi vuosi. Alkutuotantoasetuksen liitteen I mukainen vesinäytteitä koskeva viiden vuoden säilytysvelvoite jää ennalleen.